

šoli in že preveč poznata ustroj in razmere istega zavoda. Zaradi učnih načrtov se je po cele tedne in mesece hospitiralo, konferiralo in nazadnje — diktiralo. To je najboljšje. Saj je učiteljstvo imelo preje besedo. Nazadnje ni potreba. Saj gre za nekaj stalnega v zelo nestalni in menjajoči se dobi. — Ako imaš kako človeško potrebo, katere ne moreš odložiti, sporoči voditelju. Toliko časa moraš imeti v vsakem slučaju, da ga obvestiš in te gre on za hip nadomestovat. Zakaj, drugače je lahko osebno pozvan od merodajne strani, da je tudi takrat on odgovoren za mir in red tudi v tvojem razredu...

Lahko bi našli še marsikaj „razveseljivega“. Pa pustimo to. Ni bil naš namen delati komu krivico in vlačiti v javnost, kar bi bilo boljše prikriti. Opozoriti pa smo hoteli le na nekatera dejstva, ki so značilna za sedanje čase in razmere. Tem bi se lahko opomoglo, ako bi bilo na merodajnih mestih več umevanja za šolo in učiteljstvo. In to bi bilo, bogme, obema v korist.

O mariborskem učiteljstvu se malo piše, a več govori. Vsaj odmevi raznih glasov prihajajo tudi do valov Drave. Nekaterim smo preradikalni, drugi imenujejo nas socialiste, tretji pa boljševiske komuniste in kolikor je še časa primernih izrazov in struj. In mi? Mi imamo prijetno zavest, da smo v prvi vrsti in pred vsem stanovsko zavedno učiteljstvo, ki je pripravljeno žrtvovati vse v dobrobit šole in svojega stanu. Imamo v miniaturni izvedeno že unijo. Saj imamo vrlo stanovsko organizacijo, katera druži vse učiteljstvo brez razlike političnega prepričanja. In ta gre in pojde svojo pot v prid šole in učiteljstva brez ozira na levo in desno, dokler ne doseže svojega jasnega cilja. —

Samostojna kmetijska stranka in učiteljstvo.

Dovolite g. urednik mali odgovor tudi meni v U. T. na „Kmetijski list“ v 19. številki od 6. maja. Dosedaj smo slišali že dva odgovora o tem članku. Moje nadaljevanje ne bo menda škodovalo, ker bo nekoliko različno. Kot naročnik tega lista opazujem z bistrim očesom pisavo Samostojnih. Ugaja mi zelo, da natančno loči vero od zlorabe vere. Dovolj imamo britkih izkušenj o tem. Jaz sem bil vedno odkrit katoličan. Verska načela so moj kašpot v življenju in krščanska morala pri odgoji v šoli. To toplo priporočam tudi vsemu učiteljstvu. Kljub temu sem trpel preganjanje, zaničevanje in obrekovanje kot malokateri izmed učiteljstva od ljudi, ki so bili na glasu kot pravi krščanski možje Šušteršičevega kalibra. A njih dela so vražja, ne pa krščanska. Zloraba vere je kuga, ki razsaja še sedaj med našim narodom. Tudi med učiteljstvom se je pojavila ta kuga. Vsaka kužna bolezen je nevarna, ogibati se je moramo, rad tega o spravi med pseudo krščanskimi učitelji in med nami ne more biti govora.

Ako se bodo „Samostojni kmetje“ na pravi verski podlagi bojevali vztrajno proti klerikalni kugi za blagor kmečkega stanu, bo njihova zmaga zanesljiva in simpatije učiteljstva bodo z njimi. Mi učitelji pa kot narodni odgojitelji moramo biti vsled dobljenih izkušenj nad političnimi strankami. Za nas je najbolje, da se ne eksponiramo v političnih borbah. Naše delo mora biti na polju prosvete za občni blagor našega naroda. Kdor bo nas podpiral pri tem plemenitem in težkem delu, bo podpiral samega sebe, svojo politično stranko in srečno bodočnost celega našega naroda. — Vsak od nas mora biti v političnih zadevah popolnoma neodvisen in prost. Pri volitvah naj odda svoj listek v volilno urno po svojem prepričanju — in s tem je njegovo politično delo izvršeno. Ako pridejo kdaj Samostojni do politične veljave, naj pokažejo z dejanji, da so za nas in z nami; potem bo prišel omenjeni članek do zaželenje veljave!

Politični veteran.

Fabinčeva fotografija.

„Grdo napada Fabinč v „Jesenški Straži“ kar po vrsti može, ki niso volili njegove olikane garde. Zasmurje nadzornika gradbenega vodstva g. Opitza, ker ne zatajuje svojega verskega prepričanja in se ne sramuje odkriti se pred znamenjem sv. križa.“ „Slovenec“ iz leta 1906, št. 74.

Fabinč je bil duševni oče in urednik „Jesenške Straže“. Danes je Fabinč urednik „Slovenskega učitelja“ in izrablja Slomškovo zvezo za hujkanje in uprizorjanje zdražbe med slovenskim učiteljstvom, ki bi hoteli napraviti slogov v naših stanovskih vrstah. Fabinč izrablja krščansko misel sedaj v svoje popolnoma osebne namene, ker bi rad postal okrajni šolski nadzornik za Ljubljano in hkrati

nadzornik nad vsemi meščanskimi šolami na bivšem Kranjskem, pozneje pa višji šolski nadzornik. V zadnji seji višjega šolskega sveta je predsednik Slomškove zveze podal tak predlog.

Divide et impera! Zaradi ene same osebe naj se učiteljstvo še nadalje kolje med seboj, ker dotična oseba — t. j. Fabinč! — rabi še Slomškovo zvezo za dosego svojih osebnih ambicij in namenov; zato se niti v strogo stanovskih vprašanjih naj ne bi združilo slovensko učiteljstvo brez njegovega dovoljenja.

Kdo pa je Fabinč?

Fabinč je eden onih ljudi, ki so največ škodovali učiteljskemu stanu na ugledu, ker so se na surov način norčevali iz verskega čustvovanja in duhovskega stanu; eden od onih ljudi, ki ne pozna tolerance in lojalnosti. Mi se nismo nikdar surovo izražali o verskih stvarih in duhovskem stanu, kakor se je to Fabinču in še nekaj ljudi njegove okolice. Tedaj so izrabljali učiteljsko ime v svojo radikalno nebrzdanost, zapravili so učiteljskemu stanu ugled in kradli čast, danes so pa šli v nasprotni tabor in hočejo s svojimi grehi oblatiti nas!

Značaj, kot je Fabinč, hoče postati šolski nadzornik; značaj, kot je Fabinč, izrablja sedaj krščansko učiteljsko organizacijo, Slomškovo zvezo, da bi zasejal še več razdora med učiteljske vrste in ga ne pustil — pod pretvezo katoliške ideje, ki jo zagovarja on — združiti se in zediniti niti v stanovskih vprašanjih. Zaradi ene osebe, ki ne more mirovati, naj bi vladal medsebojni boj po časopisu naprej in naj bi bila v naši stanovski organizaciji še vedno dva tabora!

Fabinč je očital, da je „Učiteljski Tovarš“ najostudnejši in najnesramnejši list, ki izhaja v Sloveniji.

Poglejmo si list, ki ga je urejal Fabinč in primerjajmo potem „Učit. Tov.“, če je kedaj tako pisal, kakor Fabinč.

Fabinčeve notice se glase:

1. „Še ne poznan sovražnik fotografiranih slik. Fotograf g. F. Pavlin je pred kratkim naslikal g. Frana Fabinča v družbi gg. Iv. Pr. Lampreta, E. Chama, L. Hummerja, J. Bricelja in F. Valjavca. G. Cham kaže na sliko s prstom „Sl. N.“ tako, da se lahko bere ime tega lista. G. Pavlin je to sliko razstavil v svoji izložihi na Hrovatovi hiši, kjer ima urar Ambrožič svojo delavnico. Ta slika je dala župniku Zabukovcu povod, da je v seji kr. š. sveta pisмено vprašal kr. š. nadzornika, g. nadpoštara Schreya, če dovoljuje šolska oblast, da se pusti učitelj Fabinč slikati med priznano brezversko družbo in na kateri se bere ime „Slovenski Narod“, ker je to v pohujšanje jeseniške mladine, ki hodi mimo v šolo in si sliko ogleduje. — Kako naj označimo to župnikovo početje!? Bog daj n. p. pamet!“

G. Fabinč gotovo ve, kdo je napisal to notico.

„Jesenška Straža, 1. 1905, št. 24.

2. Odgovor jeseniškemu župniku, g. Janezu Zabukovcu na njegovo pismeno interpelacijo v seji kr. š. sveta dne 9. maja 1905: Fotograf g. Pavlin je izpostavil nad delavnico urarja g. Ambrožiča sliko, na kateri se nahaja med priznano brezversko družbo tudi moja malenkost, kakor ste se blagovolili izraziti. Po Vašem mnenju dajem s tem jeseniški mladini javno pohujšanje in to zlasti s tem, ker drži na sliko g. cand. jur. Cham v roki „Slovenski Narod“. Vem, da ste hoteli s svojo infamno lemenatarsko denunciacijo šikanirati mene in g. nadpoštara A. Schreya, in ker se imenovani gospod ne čuti kompetentnega odločevati v tej zadevi, Vam odgovarjam sledeče:

1. Slika je bila izpostavljena brez moje vednosti in sem o njej zvedel šele od Vas, ki vse najprej ovohate.

2. Zaukazal pa sem sedaj g. Pavlinu izrecno, naj bo slika izpostavljena, da si ne boste morda domišljevali, da se kdo Vaše neznatne osebe boji. Čuditi se moram le, da se sploh predrznete brigati za take popolnoma privatne zadeve, ko imate dovolj smeti pred lastnim pragom, ker Vaš najbližji krvni sorodnik s svojim pohujšljivim življenjem propagira razširjenje alkoholizma, ki je pri nas že itak dovolj razširjen.

3. Kadar zvem, da Vas je kaka c. kr. oblast imenovala cenzorjem javne morale na Jesenicah, takrat se bom tudi udal Vaši inkvizitorski zahtevi. Doflej pa se lahko brigate za življenje svoje kuharice in svojih kaplanov.

S primernim spoštovanjem

Franc Fabinč,

Jesenice, 12. maja 1905.

3. Zanimivo porotno obravnavo nam preskrbi v kratkem jeseniški župnik Janez Zabukovec. Znano je na kako nesramen način je napadel g. Fabinča radi neke fotografije... Sedaj je pisal g. Fabinču pismo, v katerem pravi: „Tožil Vas bom če ne objavite v J. S. priložene izjave.“

— Zabukovec je prišel s tako nesramno izjavo na dan, da bi mu jo še njegov mežnar vrgel v obraz. Temu predrzemu človeku ne kaže torej drugače, da išče zadoščenja pred poroto.“

Jesenška Straža 1. 1905, št. 25.

4. To gotovo ni pohujšljivo. Pri nas na Jesenicah se kmalu najde kaka stvar, ki daje javno pohujšanje, ki demoralizira mladino. Šolska deca je sedaj, odkar je videla ono fotografijo, tako sprijena, da jo ima Lucifer že vso na verigi. Razume se seveda, da pri nas pohujšujejo samo pristaši narodne stranke, da na naši farški podrepaniki kaj tacega niso zmožni. Kdo se bo morda nad tem zgražal, če član Marijine družbe, vpisan bogsigavci v nekoliko katoliških društev, in povrh še tretjerednik itd. meri pri belem dnevu ceste z Jesenic na Savo.“ — Uredniku „Slov. Učitelja“ je gotovo znano, kdo je to pisal.

Jesenška Straža 1. 1905, št. 30.

5. „Zopet lažejo. Zabukovec piše v sobotnih „Jesenških novicah“ v „Slovenču“, da je nekdo pobiral podpise za neko zaupnico učitelju g. Fabinču. To je navadna farška laž. Vedno pošiljajo razne obrekovalne dopise na okr. glavarstvo, misleč, da ga bo takim kalinom a la Zabukovec na ljubo deželni šolski svet predstavil.“ — Kaj pravite, g. Fabinč, kdo je to pisal?

Jesenška Straža 1. 1905, št. 51.

Zaradi ene osebe — t. j. Fabinča — in njegovih osebnih ambicij naj se razširi razkol med učiteljstvom še na biveše Štajersko in pozneje na Koroško. Fabinč ni oseba in njegov značaj ne porok za krščansko misel, ki jo on izrablja v svoje namere.

Fabinč se je med učiteljstvo samo — prepjal!

Malo odgovora.

Z ozirom na razpravo v U. T. z dne 3. junija t. l. „Hribovska šola“, nekaj odgovora v pojasnilo. Že naslov temu članku ni bil povsem na mestu, ker imamo precej tacihi šol oziroma oddelkov tudi v „ravni“. — Zovem jih v krškem okraju „Oddelke za oddaljene“ čez 4 km.

Na naši 4razrednici sedaj 5 razr. obstoji tak oddelke že od leta 1898. in se kaj dobro obnese, tako glede učnih uspehov kakor šol. obiska.

Imamo tudi v vseh detajlih vestno izdelan podrobni učni načrt in istotaki poseben urnik, ki se naslanja na urnik za enorazrednice z minimalnim učnim smotrom. Ako hoče tovariš L. P. tak minimalni učni načrt za oddaljene, naj se obrne na šolsko vodstvo na Višnjo goro na Dolenjskem, kjer ga ima tamkajšnji voditelj shranjenega že 5 let.

Poučevanje v tem oddelku je v resnici zelo naporno in zahteva vztrajno in izkušeno učno moč. — Na naši šoli je nepretrgoma poučeval dolgo vrsto let izkušen praktičen šolnik in je vsled svoje vestnosti in preudarnosti dosegel kaj lepe učne in vzgojne uspehe pri svojih oddaljenih. — Po odhodu tega tovariša je vodstvo poverilo izkušeni učiteljici oddaljeni oddelke, ki glede uspehov čisto nič ne zaostaja za oddaljenimi tovarišim.

Popolnoma se strinjam s pisčevimi nazori, da bodi učitelj oddaljenega oddelka posebno nagrajen, ker ima štirikrat več dela, ko tovariš, ki poučuje svoj vsakdanji razred. Posebno ob neugodnem zimskem vremenu ima veliko truda, da doseže količjak normalen obisk in mora pri tem zelo previdno nastopati, da otrokom ne vzame veselja do šole. Na šoli v krškem okraju obiskujejo oddaljenici po 3krat v tednu v posebnem oddelku šolo. Nižja skupina po 9 ur, višja skupina po 12 ur na teden in sicer a) od 9. do 12. dop. — b) od 8.—12. dop. Poučujejo se vsi predmeti tudi risanje in ženska ročna dela. — V zimskih mesecih se pričinja pouk 1 uro kasneje. V resnici so pa taki oddelki za oddaljene v potuho staršem, še bolj pa šoli nasprotnim krajnim šolskim svetom. Staršem za to, ker jim ni potreba svojih otrok vsak dan v šolo pošiljati, kraj. šolskim svetom ozir. občinam, ker se s tem na lep način izognejo ustanovitvi potrebnih novih šol. Ker pa zaradi grozne draginje ni misliti v doglednem času na zidavo novih šolskih poslopij, tedaj je vendar bolje, da taki oddaljeni otroci vsaj po 3krat na teden obiskujejo šolo, kakor pa da ostanejo brez pouka.

Vsekako bo pa morala naša mlada država poskrbeti za zakon, ki bi naravnost onemogočil ustanovitev tacihi oddaljenih oddelkov tam, kjer so sicer vsi pogoji podani, da bi se lahko ustanovila rešna šola, kakor n. pr. pri nas, kjer že 30 let ustanavljamo okoliške šole. Kljub vztrajnemu delu okr. š. nadzornika in šolskega vodstva, še nismo prišli dalje, ko do obskurne enorazrednice, ki je nastajena nad živinskim hlevom pod slamnato streho! Proslulemu kranj. dež. odboru

so bile mizerne šolske razmere predobro znane, a ni mignil z mazincem, da bi jih odpravil, ker to ni bilo po volji gotovinu „gospodom.“

To so tisti „križi“ po tovarišu L. P. ki ubijajo naše šolstvo in teh križev se tudi v Jugoslaviji ne bomo še kmalu „odkrižali.“

Karel Frost.

Čitanke za meščanske šole.

Ker bodo meščanske šole v zadregi, katere čitanke bi vzeli v roke prihodnje šolske leto, zato se mi zdi potrebno objaviti, da sem že februarja t. l. predložil II. del „Čitanke za meščanske šole“ na pristojno mesto v odobrenje. Upati menda smemo, da izide knjiga še pravočasno.

Ob tej priliki se obračam do tovarišev I. strok. skupine s prošnjo, naj bi glede III. dela „Čitanke“, ki jo predelam v letošnjih počitnicah, objavili svoje misli posebno o nastopnih vprašanjih:

Ali naj ostanejo berila v III. delu „Čitanke“ razvrščena po svoji leposlovni vsebini, kakor je bilo dozdaj, ali pa se naj razvrste sestavki po pisateljih, nekako v obliki slovenske čitanke?

Ker za nekaj let še ni pričakovati, da bi povsod na mešč. šolah poučeval srbohrvaščino usposobljen učitelj, ki bo, seveda, uporabljal srbohrvaške knjige; zato bi menda kazalo, da se sprejme v „Čitarko“ nekaj srbohrvaških beril. Ali se oziramo tudi na cirilico in v slovenski zgodovini na najimnitnejše hrvaške in srbske pisatelje?

J. Brinar — Celje.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Radovljiško učiteljsko društvo zboruje dne 17. t. m. (četrtak) ob 10. uri dopoldne v Lescah. Obred naj se pravočasno naroči pri šol. vodstvu v Lescah. — Tajnik.

+ Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico je zborovalo 27. maja. Predsednik je pozdravil številno navzočo člane ter je podelil besedo predavatelju tovarišu Silihu, ki nam je razložil v zanimivem, eno uro trajajočem govoru, kaj bodi „Cilj učiteljske izobrazbe“. V uvodu je slikal razvoj učiteljskega stanu od 17. stol. naprej. Omenil je vztrajno delovanje raznih pedagogov in filozofov za večjo in širšo učiteljsko izobrazbo ter nam je pokazal razvoj in delovanje pedagoških akademij v Belgiji, Švici in Ameriki. Pozival je jugoslovansko učiteljstvo, ki ne sme biti zadnje v Evropi, naj zastavi vse sile, da se razširi učiteljska izobrazba, katere končni cilj bodi pedagoška visoka šola. H koncu je podal 3 resolucije, ki so jih navzoči enoglasno sprejeli. Predavatelj je obljubil, priobčiti svoje predavanje z resolucijami vred v „Učiteljskem Tovaršu“.

Radi zvišane članarine se je obrnil predsednik na strokovno tajništvo v vprašanju, je li upravni odbor sam upravičen zvišati članarino, ali pa mora to storiti delegacijski zbor. Ker še do danes ni odgovora, se sklene: Blagajnik naj pobere zaostalo članarino 30 K za pol leta nazaj. Blagajnik ima naročilo, da to vsoto plača Zavezi.

Glede osnovanja podružnice Slomškove zveze dne 22. maja poroča predsednik, da so se ga udeležili skoraj vsi odborniki. Predsednik in gđ. Stupca sta popisala navzočim razmere na Štajerskem ter precizirala naše stališče, opiraje se pri tem na resolucije, ki jih je sprejelo naše društvo na zadnjem zborovanju, a jih „Učit. Tov.“ ni hotel priobčiti. Naknadno prosi predsednik zborovalce, naj odobre odborovo postopanje ter apelira na člane, naj se ne dajo zavesti na druga pota vsaj v teh težkih časih ne, temveč vsak poedini naj zastavi vse svoje moči za popolno osamosvojitve naše stanovske organizacije.

Delegatov za celjsko zborovanje so bili izvoljeni: tovarišica Stupca, tovariš Tomažič in Grčar. Namestnikom tovarišica Levstikova, ter tovariša Silih in Škof. Predlog tovarišice Stupce, da žrtvuje vsak član pri prihodnjem zborovanju 20 K za delegata v Beograd, je bil enoglasno sprejet.

Z ozirom na dopis v 15. štev. „Učit. Tov.“ iz društva „Slov. učitelje“ iz Ljubljane, sklene Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico sledeči resoluciji:

1. Učiteljsko društvo obsoja vsako zapostavljanje učiteljev ter jih smatra kot istovestne s moškimi tovariši ne le kot člane društva, temveč tudi z ozirom na njih namestitve na vodilnih mestih in prejemanje dohodkov.

2. Učitelje, člani učiteljskega društva za Maribor in bližnjo okolico hočejo složno delovati s svojimi tovariši in odklanjajo vsako cepljenje v posebno društvo učiteljev, dokler stoji njih tovariš na tem stališču kot sedaj.

Dalje se sklenejo sledeča vprašanja na višji šolski svet: 1. Ali je postavno, da mestni šolski svet samostalno odreja menjanje razrednih učiteljev iz tega ali onega razloga tekom šolskega leta; 2. ali je zahteva nadzornika oz. mestnega šol. sveta po zapiskih voditeljev o hospitacijah upravičena in postavna.

Z ozirom na brezdelnost mestnega šolskega sveta glede mestne učiteljske knjižnice, predlaga tovarišica Levstikova, naj prevzame učiteljsko društvo knjižnico v svojo upravo ter naj začne takoj z izposojevanjem knjig. Predsednik obljubi, da bo stori odbor potrebne korake. Po več kot dveurnem zborovanju zaključil predsednik isto.

+ Učiteljsko društvo za gornjegrajski okraj zboruje v nedeljo dne 13. junija ob 2. uri popoldne na Rečici po sledečem dnevnem redu: 1. Zapisk. 2. Dodelji in društvene zadeve. 3. Razgovor o naši udeležbi pri učiteljskem kongresu v Beogradu. 4. Volitev odposlanca za zborovanje Zaveze v Celju. 5. Primerno predavanje. 6. Slučajnosti. — Odbor.

+ Učiteljsko društvo za kozjanski okraj zboruje v četrtek, dne 17. junija t. l. ob 10. uri v Podčetrku. Na dnevnem redu: 1. Dopisi. 2. Učne silke iz prirodopisa po biološki metodi. Podava tovariš St. Firm. 3. Določitev zastopnika za učiteljski kongres v Beogradu. 4. Volitev delegatov za delegacijsko zborovanje Zaveze. 5. Plače-

vanje udnine. 6. Slučajnosti. K polnoštevilni udeležbi vabi predsednik.

+ **Saleško učiteljsko društvo** je zborovalo dne 27. maja v Velenju. Ker je bil tov. predsednik odsoten, odpravi današnje zborovanje podpredsednik tov. Martin Vrečko ter prisrčno pozdravi vse došle tovariše in tovarišice. Udeležba je bila povoljna. Uvodoma nas je pozival tovariš, da se vseh zborovanih udeležujemo polnoštevilno. Potem šele bo naše organizacijsko delo zelo zaželeno uspešno, kajti le v trdni organizaciji je naša bodočnost. Pozivljamo nas, da storimo svojo dolžnost napram organizaciji s tem, da plačujemo redno članarino in se udeležujemo zborovanj. Predno preide na dnevni red, spominja se v lepo zasnovanem govoru nedavno preminulega moža, ki je žrtvoval vse svoje življenje šoli, vzgoji mladine, vzgoji učiteljskega naraščaja in izobrazil učiteljska potomstva. Slov. šol. matice. Ta mož je znan pedagog rav. Henrik Schreiner. Težko se bo našel naslednik s tolikim vsestranskim in praktičnim znanjem, kakor ga je imel rav. Schreiner. Slava njegovemu spominu! Nadalje omeni še spremembe pri društvu. Gospodičina Milica Jurkovič se je preselila na njeno novo službeno mesto v Krog pri Murski Soboti. Bila je dobra tovarišica, ki se je zavedala svojih dolžnosti napram organizaciji. Želimo ji na novem mestu obilo sreče in zadovoljnosti. Omeni tudi tov. Mici Skazovo, katero je bolezen prisilila, da je stopila v začasen pokoj. Na bolezenskem dopustu se nahajata tudi tov. Pokeržnik in Orel. Vsem trem želimo, da bi kmalu okrevali ter prišli zopet čili in zdravi v našo sredo. S tem preide na dnevni red. 1. Zapisnik se prečita in odobri. 2. Društvo sklene, da pošlje enega zastopnika v Beograd. Vsak član našega društva prispeva za zastopnika kot odškodnino na potovalnih stroških po 20 K. Za delegata je izvoljen tov. Vrečko M. 3. Zaveznega zborovanja v Celju se udeležijo razni predstavniki in podpredstavniki tov. Skala kot delegat, namestnika Cilka irobeljeva. 4. Ker je gmotni položaj Zaveze jako težaven, sprejme se predlog o zvišanju članarine od 72 K na 120 K letno. Članarina naj se odda pri zborovanju, ne pošiljati po pošti! 5. Predlog, da bi izhajal poseben urad. list za šole, se sprejme. Glede prihodnjega zborovanja se sklene, da stopimo v zvezo z Vranskim učiteljskim društvom radi skupnega izleta na Oliko. Dan prihodnjega zborovanja se bode pravočasno naznanil. — Tajnica.

+ **Učiteljsko društvo za brežiški in sevnški okraj** je zborovalo dne 16. maja 1920 v Brežicah. Udeležba je bila prav povoljna. Uvodoma se spominja tovariš predsednik Janko Knapič nedavno preminulega odličnega slov. šolnika in pedagoškega pisatelja ravnatelja Henrika Schreinerja. — Temu sledi poročilo o raznih društvenih zadevah. Društvo šteje 65 članov. Razen dveh so vključeni pri našem društvu vsi učitelji in vse učiteljice našega okraja. — Delegatom za zadnje Zavezino delegacijsko zborovanje v Celju se izvolita tov. nadučitelj Jamsšek Fran in Sušnik Mirko, oboja iz Rajhenburga; namestnikom pa tov. Pečnik Josio iz Kapel in tov. Vadnal Franc iz Dobove. Učiteljskega kongresa v Beogradu se udeležita tovariša Jamsšek Fran in Vadnal Franc. Soglasno se sprejme predlog, da prispeva za delegate vsak član našega društva po 10 K. Šole, ki še niso plačale, naj pošljejo prispevke načelstvu. — Nato sledi predavanje gospe Mešičkove: Učitelj kot vzgojitelj. Z največjo pozornostjo smo sledili zanimivemu predavanju, čigar snov je zajemala predavateljica vseskozi iz življenja in iz lastnih izkušenj. Predavanju je sledilo živo odobravanje in predsednik se gospe Mešičkovi iskreno zahvali za njen izborni referat.

Glede navedbe poverjenstva za uk in bogocastje z dne 23. aprila 1920, št. 52 U. L. o usposobljenostem ocenjevanju učiteljev na javnih ljudskih in meščanskih šolah stoji društvo na stališču, naj št. 1. te navedbe odpade. Učitelj ima svojega ocenjevalca s. v. v okraju, ki mu je šolskem nadzorniku, voditelja na budi pod- denemu učiteljsstvu le tovariš in svetovalec.

Zaveza naj ukrene, da se tudi druga okrajna društva izjavijo o tej navedbi.

Nadalje se izreče društvo, naj se pri nameščanju učiteljev ozira v prvi vrsti na kvalifikacijo, potem na službeno starost in na družinske razmere prosilcev.

Končno se sklene, da pristopi naše društvo k zadruzi, katere namen je ustanovitev tvornice učil in šol. potrebnih v Ljubljani. Delegatom za ustanovni občni zbor omenjene zadruge se izvoli tov. Jamsšek Fran. Prihodnje zborovanje se vrši v Dobovi, eventualno v Brežicah 8. julija, na katerem predava tov. Vadnal o čebelarstvu.

+ **Učiteljsko društvo za laški okraj** zboruje v četrtek dne 17. junija 1920 ob 8. uri zjutraj v šoli na Zidanem mostu po nastopnem vsposredu: 1. Zapisnik. 2. Dopolni in društvene vesti. 3. „Solstvo na Slovenskem do 18. stoletja.“ Predava g. prof. dr. Pivko iz Maribora. 4. Volitev delegatov za Zavezino delegacijsko zborovanje v Celju in posvetovanje o udeležbi društvenih članov na učiteljskem kongresu v Beogradu.

5. Slučajnosti. Pevska vaja se vrši ob pol. 8. uri. Polnoštevilne udeležbe prosil pričačuje odbor.

+ **Društvo vpoškojenega učiteljskega** ima svoj občni zbor v sredo dne 16. junija t. l. ob 14. uri v šoli na Ledini. Člani (-ce), udeležite se zhora polnoštevilno, ker je dnevni red zanimiv. Kako drugo obvestilo se o tem ne bo izdalo. — Odbor.

+ **Ljubljansko učiteljsko društvo** je zborovalo 31. maja t. l. Na dnevnem redu so bila nova društvena pravila in poročilo o naredbi glede javne kvalifikacije.

Izredni občni zbor je sprejel načrt pravil z ozirom na centralno organizacijo vsega učiteljsstva v Jugoslaviji.

Učiteljsstvo je mnenja, da naj goji društvo tudi strokovna predavanja pedagoško-didaktične vsebine. Zato ta točka ostane neizpremenjena po načrtu. Priopniti je, da je ta točka z ozirom na Udrženje manj važna nego pravna in gmotna vprašanja, ki jih nalaga skupna stanovska organizacija. Z ozirom na Zavezo pa je sprejem kulturnega programa važna točka, katero mora Zaveza upoštevati, predno se definitivno razdrži.

Ako bi postala Zaveza pod tem ali drugim imenom kulturno društvo, je za članstvo stanovske organizacije neobvezno. Predno se Zaveza razpusti, treba delegatom temeljito premisljevati o tem vprašanju. Zaželjena javna kvalifikacija ni zadovoljila pričakovanj učiteljskega. Ustvarja nov stan nadzornikov in razdor ter nezaupanje v naše vrste.

Učiteljsstvo podreja mesto dosedanjim 6 ali 10 nadzornikom režim, proti kateremu se je učiteljsstvo dosledno vedno borilo; tako se število novih nadzornikov poveča za toliko, kolikor je šol v Sloveniji.

Izredni občni zbor je nato sprejel sledeče resolucije:

1. Priznavamo izključno samo javno kvalifikacijo po okrajnih in višjih šolskih nadzornikih. 2. Zahtevamo pravico pritožbe zoper vsak red po okrajnih in višjih šolskih nadzornikih izrečni ocn.

3. Zavračamo vsako na katerikoli način nameravano službeno oceno v smislu navedbe poverjenstva za uk in bogocastje z dne 23. aprila 1920.

4. Zavezli naračamo v stanovskem interesu, da izposluje razveljavljenje gori citirane naredbe predno bi se ista mogla praktično izvajati.

5. Dalje se Zavezli naračamo, da potom okrožnice pozove vsa ostala okr. učit. društva, naj izrečejo svoje mnenje o tej naredbi.

+ **Kamniško učiteljsko društvo** zboruje v četrtek, dne 17. junija 1920 ob 15. uri (3. uri popoldne) v šolskem poslopju v Radomljah. Ker je na dnevnem redu več važnih točk, se pričakuje obilne udeležbe.

+ **„Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj ljubljanske okolice“** ima svoj občni zbor dne 16. junija t. l. ob 9. uri popoldne v telovadnici 1. mestne deške ljudske šole na Ledini v Ljubljani. Dnevni red je:

1. Poročilo o našem položaju sploh. 2. Enotna društvena pravila. 3. Volitev delegatov. 4. Poročilo pregledovalcev računov za leto 1919.

5. „O naših legionarjih v Rusiji“. (Predava g. V. Engelsberger).

6. Slučajnosti. 7. Plačevanje članarine.

K temu zborovanju vabim tem potom vse cenjeno učiteljsvo ljubljanske okolice ne glede na političko naziranje. Ker ima po naredbi viš. šol. sveta vsak udeleženec tak dan dopust, tedaj naj se vsak oglasi v tem smislu pri vodstvu svoje šole. — Janko Žirovnik, t. č. predsednik.

+ **Učiteljsko društvo za konjski okraj** je zborovalo dne 15. maja v Konjicah. Na tem zborovanju je bil izvoljen društvenim predsednikom tov. Lovro Seranjnik, ker je dosedanji predsednik tov. Bobič odstopil in zopetne izvolitve tudi ni sprejel. Izid volitve je dokaz, da uživa tov. Bobič zaupanje večine učiteljskega tukašnjega okraja. Že v začetku zborovanja so se nekovi nasprotniki po precej burnih prizorih odstranili. Zborovanju je prisostvoval vladni zastopnik okrajni komisar g. dr. Mahnič.

Zborovanje litjskega učiteljskega društva došlo na 19. t. m. v Ljubljani, se prelazi na poznejši čas, ki se naznani pravočasno. Prosim pošljite mi čimprej vsaj polletno članarino, kateri tega še niste storili. — Bezeljak.

Iz Jugoslavije.

— **Načrt šolskega zakona in načrt pravil za Udrženje jugoslovanskega učiteljskega.** Današnji številki prilagamo načrt šolskega zakona, predelan na podlagi osnutka „Prosvetnega odbora“ v Beogradu.

Načrt je načelno stališče, ki ga je Zavezin odsek za prenosno šol. zakona zavzel k posameznim točkam. Avtonomija šolstva in samouprava učiteljskega sta dva glavna in načelna temelja, na podlagi katerih je bil načrt predelan. — V pravilih za Udrženje so podane glavne smernice — ali temelji — na podlagi katerih se potem potom poslovnikov izdelava in izpolnijo Udrženje. Ta načrt so izdelali člani likvidacijskega odseka Zaveze na podlagi načrta, ki ga je predložil odbor Udrženja srbskega učiteljskega v Beogradu. V tem načrtu je zastopana ideja centralizacija in administrativna decentralizacija, ki omogoči uspešno delovanje organizacije. Naslanja se na šolsko upravo in ne politično, zato ne more zgrešiti svojega namena, čeprav še nimamo ustave. Šolska uprava, s katero je paralelno zgrajena organizacija, se ne bo izpremenila tudi ne „z ustavo“. Zaveza bo storila vse, da uveljavi oba načrta tudi med ostalim jugoslovanskim učiteljskim in temeljna načela načrta šolskega zakona tudi v našem bodočem šolskem zakonu. S svojo likvidacijo bo predala to nalogo zastopnikom slovenskega učiteljskega v Udrženju. — S tem pa ni rečeno, da se oba načrta ne da sta še v čem izpremeniti. Oba odseka sta izdelala načrte po večkratnem posvetovanju in po preudarku, zato bodeta tudi zagovarjala svoje stališče na eventualno kritiko. Tovariši in tovarišice, oziroma društva, ki imajo utemeljene predloge proti kakim točki, naj vpošljejo svoje izpremenjevalne predloge strokovnemu tajništvu v Ljubljano, ki bo zbirala ves material enega in drugega načrta ter bo izročalo vse predloge odsekom v ponovno presojo in vpoštevane.

— **Višji in okrajni šolski nadzorniki za meščanske šole v Sloveniji.** (Dopis).

V poročilu zadnje seje višjega šolskega sveta smo čitali, da se je zopet enkrat izvršila „pod klobukom“ nedemokracija izprememba okrajnega šol. nadzornika — nekje na bivšem Štajerskem. Osebo puščamo popolnoma pri strani in stavimo na javnost sledeča vprašanja: Zakaj se je vsa ta izprememba izvršila tako tajno? Kje je konsekvence in kje so principi, da je bilo prvotno mesto okr. šol. nadzornika oddano potom razpisa in v sporazum z željami učiteljskega, sedaj pa brez razpisa in učiteljskega? Kaj so delali naši zastopniki v višjem šolskem svetu? (Kakor nam znano, je naš zastopnik učiteljskega pri seji višjega šolskega sveta protestiral proti takemu postopanju in je stavil predlog, naj se to vprašanje zaradi tega še odloži. Predlog je pa propadel. Op. ured.) Zakaj

se ravno z Mariborom tako postopa? Potem pa še nekaj principov! Oseba je postranska stvar, kakor že omenjeno! Nadzorstvo meščanskih šol se kaže v tej obliki, da se prideli okr. šol. nadzorniku za mesto, zelo nepraktično. Okr. šol. nadzornik za mesto ima dovolj opravka z ljudskimi šolami in naj se da ljudskošolskemu učitelju. V interesu razvoja meščanskih šol pa je tudi, da prevzame okr. nadzorstvo mešč. šol poseben nadzornik iz vrst meščanskošolskega učiteljskega, ki bi bil član vseh okraj. viš. šol. sv., kjer so meščanske šole in bi imel določen stalen sedež. Dovolj opravila bi imel samo s tem. O mešč. šolah bi bil on referent. In še eno je potrebno: da je vzet nadzornik za meščanske šole iz vrst meščanskošolskega učiteljskega, ki je že deloval na meščanski šoli in videl meščansko šolo tudi že v notranjosti, ne pa tak, ki ima samo izpit za meščanske šole, ni pa še videl meščanske šole v notranjosti. Dva okrajna šolska nadzornika za meščanske šole bi zadoščala za sedaj za Slovenijo, vzeta bi morala biti iz vrst meščanskošol. učiteljskega, ki faktično deluje na meščanski šoli in bi ne imela poslova z ljudskimi šolami. Tudi referat višjega šolskega nadzornika za meščanske šole bi moral preiti v roke meščanskošolskega učitelja ter bi ne smel biti pridelen drugemu referatu. Ostati moramo pri zahtevi, da mora biti viš. šol. nadzornik posebej za meščanske šole, vzet iz teh vrst. Ni to naperjeno proti kakim osebam, temveč gre za princip: ljudske šole ljudskošolskemu, meščanske šole meščanskošolskemu, srednje šole srednješolskemu učiteljsstvu! Naše organizacije morajo paziti pri izvedbi teh principov. Tudi prezreti se nas ne sme pri imenovanjih

— **Fabinc bi hotel postati višji šolski nadzornik za Štajersko.** (Dopis iz bivše Štajerske.) Sejal bi rad razdor v učiteljskih vrstah in je smatral sedanjí trenutek za najugodnejši, da bi zanesel kranjski preprič tudi čez Savo. Na račun edino pametne stanovske sloge in spravljivosti je on hotel uporabiti ta moment, da pod firmo kulturnega boja onemogoči slovo v naših vrstah in ubije v kali Unijo, ker bi on tam ne imel glavne besede. Zaradi ene osebe naj bi vladal medsebojni boj naprej! Pri prvem naskoku se mu ni posrečil njegov manever. Zato sedaj Fabincevi prijatelji napadajo tov. rav. Štupčev v „Straži“ št. 57. ki piše o zborovanju v Mariboru med drugim sledeče: „Nepričakovano in nepovabljeni so se vsilili na sešatek zastopniki mariborskega učiteljskega društva, ki je vključeno pri liberalni Zavezi. Pripejala jih je nekaj navdušena in odlična članica Slomškove zveze, gospa ravnateljica Štupca, ki pa so jo sedaj dobili pod svoj vpliv mariborski liberalci, zlasti mariborsko žensko in učiteljsko društvo. Nepovabljeni vsiljenci so hoteli ustanoviti Slomškove zveze za Štajersko preprečiti. — Zastopniki mariborskega učiteljskega društva, ki so jih zborovalci le iz kolegialnosti pustili govoriti, so bili mnenja, da na Štajerskem Slomškove zveze ni treba, da čas za njo še ni prišel itd. Za poprišče krščanske Slomškove zveze smatrajo izključno le bivši Kranjsko in se z vsemi silami branjajo, da bi razširila svoj delokrog tudi pri nas. Obžalovati moramo, da jim je v tem pogledu prišlo na pomoč gospa ravnateljica Štupca. Tudi ona je trdila, da tukaj še ni ugodnih tal za Slomškovo zvezo. Pri tem je nesrečno vlačila na dan neke stvari iz Sušteršičevih časov, kakor bi bila morebitnega nepravilnega postopanja Sušteršič-Jakličevega z učiteljsvom Slomškova zveza kriva. S tem je pred svojimi liberalnimi tovariši iz mariborskega učiteljskega društva javno jemala ugled Slomškovi zvezi, koje članica je sama doslej bila (če je še, ne vemo). — Gospa ravnateljica Štupca se je s svojim nastopom hudo pregrešila nad Slomškovo zvezo. Spravila je s svojimi tovariši iz mariborskega učiteljskega društva zmedo v sešatek, na katerem se je hotelo krščansko misleče učiteljsvo razgovoriti o ustanovitvi nepotrebne krščanske učiteljske organizacije na Štajerskem. Kako pride liberalno mariborsko učiteljsko društvo do tega, da se vtika nepovabljen v stvar, ki zadeva celokupno spodnještajersko krščansko misleče učiteljsvo? Ali mar krščansko misleče učiteljsvo nima zborovalne svobode, ki se priznava tudi najzadnjim delavcem! V svojih „pravilih“ ima mariborsko učiteljsko društvo, da ni proti Slomškovi zvezi. Toda to je le pesek v oči. Kako to točko razume, je pokazalo na binkošno soboto, ko je prišlo, da korporativno onemogoči Slomškovo zvezo, kar pa se ji ni posrečilo. Predsednik zborovanja je storil le samo eno napako, ki pa je pripisovati njegovi prevetliki obzirnosti, da ni nepovabljenim vsiljivcem z gospo ravnateljico vred pokazal vrat. Toliko svobode pa še imamo

vendar le v Jugoslaviji, da sme krščansko misleče učiteljsvo na svojem sestanku svobodno zborovati in si ustanoviti svoje društvo! In si ga bo gotovo ustanovilo tudi na Štajerskem! Kljub nasprotovanju mariborskega učiteljskega društva! Po Spodnjem Štajerskem imamo že dovolj močno število odločno katoliškega učiteljskega, ki je pripravljeno vreti raz sebe terorizem liberalnih tovarišev in se neustrašeno organizirati v krščanskem učiteljskem društvu „Slomškovi zvezi“. — Ali ni to brezprimeren in nesramen napad na tov. rav. Štupčev, samo zato, ker ne mara podpirati Fabinceve strasti in njegovega sovraštva, katerega hoče sejati v naše vrste. Ta napad je brezprimerna nesramnost, da se spravi nad eno samo osebo! Prepričani smo, da bo naše društvo tudi naprej hodilo po isti poti kakor dosedaj in ne bo odjenalo od strogo strokovne organizacije. Za hujšake tu ni tal in za osebne ambicije g. Fabince tudi ne: da bi zasajal v naše vrste kulturni boj ter si potom Slomškove zveze za Štajersko hotel napraviti teren, da postane bodoči višji šolski nadzornik za Štajersko.

— **Lov za Slomškovo zvezo.** Kako so se naši prijatelji resno pripravljali na razdor v učiteljskih vrstah na bivšem Štajerskem, nam kaže okrožnica, ki jo je pripravilni odbor za ustanovitev Slomškove zveze na Štajerskem razposlal na razne zaupne duhovnike in ki se glasi: „Strogo zaupno! Velečastiti g. župnik! Podpisani pripravilni odbor za ustanovitev „Slomškove zveze“ na Štajerskem se obrača s tem do Vas, da mu blagovolite dati sledeče informacije: 1. Kateri učitelj ali učiteljica Vašega šolskega okoliša bi se dal po Vašem mnenju pridobiti za „Slomškovo zvezo“? Prosimo za natančni naslov in karakteristiko posameznikov, da jih moremo potem pisмено povabiti, da pristopijo v krščansko učiteljsko društvo. 2. Ali se nahaja v Vašem šolskem okolišu učitelj (ali tudi učiteljica), ki bi bil pripravljen, da prevzame agitacijo za „Slomškovo zvezo“ za celi ondotni sodni okraj. 3. Prosimo Vas, da zastavite svoj osebni vpliv pri učiteljsstvu v prid naši stvari. Ker je cela zadeva nujna, prosimo poštobratnega odgovora na naslov Pripravilni odbor „Slomškove zveze“ v Mariboru, Tiskarna sv. Cirila. — Maribor, dne 2. junija 1920. Pripravilni odbor za ustanovitev „Slomškove zveze“ na Štajerskem. — Če primerjamo vse te napore z fiaskom, ki so ga ustanovitelji razdorne organizacije doživeli na biv. Štajerskem tedaj razumemo besne napade v „Mariborski Straži“ in umejemo, kako to boli!

— **Drž. uradništvo in junijski poviški draginjskih doklad.** Našo vest o odklonitvi draginjskih poviškov od uradniških organizacij popravljamo v toliko, da so se organizacije pečale s to idejo, a da do odklonitve ni prišlo. Poviški so državnemu uradništvu že izplačani, a so tako minili, da so naravnost označeni kot norčevanje iz državnega uradništva v primeru k neznosno naraščajoči draginji.

— **Pripravilni razredi na učiteljskih odpravljeni.** Poverjenstvo za uk in bogocastje v Ljubljani je s razpisom z dne 26. maja 1920, št. 1554, odredilo, da se s šolskim letom 1920-21 odpravijo pripravilni razredi na vseh državnih in zasebnih učiteljskih, t. j. v Ljubljani, Mariboru in Velikovecu.

— **Iz Krškega.** Kar nam je nudila tuk. ljudska šola s pravilnico igro „Snežulica in škrtatje“ je treba imenovati prvovrsten užitek. Obča sodba občinstva je, da na velikih odrih ni mogoče lepši uspeh. Igra je šla preko desk s tako dovršenostjo in ljubkostjo, kakršne Krčani na našem odru še nismo videli. Pač mojstersko delo režiserja nadučitelja Levstika. — Vsi mladostni igralci, učenci od 1. do 5. razreda so izvrstno rešili svoje vloge. Dvor s kraljico na čelu je bil impozanten. Enako spretno je taista izvršila svojo vlogo kot krošnjarica in sadjarica. Prizor Snežulice in lovca v gozdu je marsikomu izvalil solzo iz očesa. Neizrečeno lepo je bilo prednašanje besedila in občutkov. vse pristno, naravno brez vsake prisiljenosti. Enako lep je bil nastop kraljeviča s spremstvom, ministra in vseh dvorjanov. Toalete so bile slikovite, škrtati pristni in ljubki: njih voditelj Voj neverjetno siguren, živahen. Skupine posameznih slik so bile krasne. Prizor pri škrtatih, ko poskačejo s postelji — žalostinka škrtatov ob rakvi, končni zbor, vse izvrstno naštudirano in prednašano in vse s spremljevanjem primernih melodij, proizvajanih od tuk. salonskega orkestra. Odmore pa nam je kralj požrtvovalni tamburaški zbor iz Leskovca. Dvorana je bila vsakokrat nabito polna, razprodana. Lep dokaz uspeha in zanimanja. Čulimo, da se nam igra še enkrat ponovi, kar iz srca želimo. Vsa čast našemu zavednemu, požrtvovalnemu učiteljsstvu, ki se ne straši ogromnega kulturnega dela. K. J.